

Téa Obreht

Achterland

Vertaald uit het Engels door Ine Willems

SIGNATUUR

2019

Weer boven aan de kloof bleef Toby staan. ‘Waar zijn de honden, Mama?’

Ze had het heet en was buiten adem, en ze had geen idee. Maar zijn vraag verjoeg eindelijk die vreemde afwezigheid die haar de hele morgen in de greep had gehad. Het was niet alleen dat de jongens al vertrokken waren of dat ze zich door Emmetts wegblijven schrap moest zetten voor nog weer zo’n ellendige dag zonder water. Nee, er was nog iets geweest, iets wat onder of rondom al het andere speelde, en nu viel het haar in: de honden. De honden waren weg, alle vier, misschien wel vijf als die losbandige ouwe reu het leven niet had gelaten bij zijn jongste vrijpartij met een coyoteteefje dat hem zijn kop op hol had gebracht. De herrie die ze schopten – wild en onhandelbaar als ze waren, en op elk uur van de dag vanuit elke hoek van de boerderij te horen zodat het Emmett tot loze dreigementen van executie dreef – was haar constante metgezel geweest en in de afwezigheid ervan strekte zich een stilte uit zo oorverdovend dat het geruis van het gras er niet bovenuit kwam.

‘De jongens moeten ze meegenomen hebben,’ zei Nora.

‘Waarheen?’

Ze dacht na. ‘Op jacht?’

Voor de eerste keer die dag schoot Toby in de lach. ‘Mama, doe niet zo raar,’ zei hij.

Hij liep voor haar uit naar het huis. Dat stond tegen de rotswand met de gesmolten zon in de vensters en zwarte rookwol-

ken – het vege teken dat Josies gebakken eieren in de maak waren – uit de spleet rond de deur. De laatste tijd stelde Nora zich weleens voor wat er van het huis zou worden als ook de Larks eindelijk hun boeltje pakten. Als Rob, aan het eind van zijn geduld, zich bij een noordwaarts trekkende groep veedrijvers aansloot; als Dolan de mazzel had dat hij ergens in de leer kon, met Gods hulp misschien wel bij een geduldige rechter; en als Emmett dan eindelijk zijn zin kreeg, de krant liet voor wat die was en Nora en Toby en zijn stokoude moeder op de wagen laadde om koers te zetten naar zijn volgende avontuur in het volgende naamloze pionierskamp, als die er nog waren in deze wereld. Het huis zou stilvallen. Muizen zouden in de boeiboorden gaan zitten en als goudzoekers alles afschuimen naar kruimels. Ratelslangen zouden volgen. De dwergeiken met hun dorstige wortels zouden de heuvel af dwalen en de houten omheining en Evelyns kleine zerk overgroeien op hun weg naar de schuren. De tuin zou doorschieten, al dat vervloekte gras zou terugkeren om de afstammelingen van Nora's koolplanten onder zijn stekelige mat te vege. Misschien dat in een late zomerstorm de schuur omver zou waaien. Misschien dat van onder de vloer in een van de kamers beneden een vijg, klein en rond, zijn trage klimpartij zou beginnen. Algauw zou de boerderij op een stille herfstavond het zoveelste massief met louter dakhellingen zijn geworden, en zouden de onverlichte ramen een wanhopige buur ertoe aanzetten om hun put te peilen, precies als Emmett en zij hadden gedaan toen de Floreses – Rodrigo en Selma, en Toby's vriendinnetje Valeria – afgelopen jaar onaangekondigd hun biezen hadden gepakt. En zonder afscheid, zoals je deed als je het had opgegeven.

Emmett op het stoffige voorerf van de Floreses te zien schatten hoe lang hun put had drooggestaan was erg genoeg geweest, maar toen kwam de grotere vergissing om het huis binnen te gaan, waar een massa hartzeer wachtte. De keurig opgemaakte bedden. Kasten met oude kaarten en brieven nog in de laden.

Schilderijen naast de voordeur op de vloer, duidelijk in overwe-
ging genomen maar te onnut of te zwaar bevonden om mee te
nemen. De stilte die Nora en Emmett in dat huis was aangevlo-
gen was de hele avond tijdens hun klusjes blijven hangen en
met hen mee in bed gekropen, waar ze niettemin ongewoon
vurig met elkaar aan de gang waren gegaan. Een paar uur later
had Nora, die wakker lag in weerwil van haar vermoeidheid,
gezien dat Emmett zich losmaakte uit het verfrommelde bed-
dengoed en op het raamkozijn klom om bij de richel hoog bo-
ven hun hoofdeind te komen.

‘Wat is er in jou gevangen?’

‘Zul je wel zien,’ zei Emmett. Hij was nog altijd naakt en een
beetje buiten adem. Hij pulkte een spijker los en begon iets in
het hout te krassen.

‘Wat schrijf je?’

Hij verraste haar met een glimlach die hem tien jaar jonger
maakte. ‘Emmett, Nora en hun jongens woonden hier en wa-
ren gelukkig.’

En Evelyn dan? had ze willen vragen, want allicht klonk
Evelyn al in haar oor: *Ja! En ik dan?* Haar toon was eerder
ongelovig dan gekwetst, zoals te verwachten was van de ze-
ventienjarige die ze nu zou zijn geweest en zoals Nora zich
haar voorstelde. Zeventien en ongelovig en met een volmaakt
redelijke vraag: en zij dan? Had zij niet ook in dit huis ge-
woond? Woonde ze er niet nog steeds, voortlevend als ze deed
in Nora’s verbeelding? En stel dat ze een echte geest was en
niet de ingebeelde verschijning van hun lang geleden gestor-
ven kind, zou de aftocht die Emmett nu kennelijk in de zin
had haar dan niet dwingen om hier – ijzingwekkend en on-
voorstelbaar alleen – te blijven rondwaren?

In het afgelopen jaar was dat idee in Nora aangezwollen en
op een gegeven moment tussen hen in gekropen als ijs tussen
planken. Misschien was dat niet gebeurd als ze het die avond
aan Emmett had verteld. Maar Emmett leek zo in de wolken,

zo gelukkig en in beslag genomen door zijn gekrabbel dat Nora het niet over haar hart kon verkrijgen om hem te pijnigen met haar vragen. In plaats daarvan had ze de deken tot haar kin opgetrokken. ‘Dat is een grote hoop flauwekul, Mister Lark.’

‘Volgens mij is het een verdomd grote waarheid,’ zei hij. ‘We moesten er wat vaker bij stilstaan.’

Het was niks voor hem om zo sentimenteel te zijn. Haar enige toevlucht was plagen. ‘Volgens mij ben je geen ene mallemoer aan het opschrijven, Mister Lark.’

‘Zeker wel.’

‘Nou, wedden dat er alleen maar staat: in dit huis heeft Emmett Lark – God sta hem bij – nogal een boel nonsens van zijn vrouw te verduren gehad.’

‘Hier, kijk zelf maar als je me niet gelooft.’ Ze liet zich door hem omhooghelpen, maar zelfs op haar tenen kwam ze bij lange na niet op ooghoogte met de richel. Ze bleef hem ermee plagen. Telkens wanneer ze in de tussenliggende maanden ruzie hadden of als hij net als nu verdween, raakte ze er meer van overtuigd dat hij daar helemaal niks had opgeschreven.

Het was ook iets raars om te zeggen: ‘Emmett, Nora en hun jongens woonden hier en waren gelukkig.’ Goed, dat wonen viel niet te ontkennen. Maar ze betwijfelde of een van hen voor het hemels gerecht zou kunnen staan en naar waarheid kon beweren dat ze gelukkig waren geweest.

Behalve Toby natuurlijk. Hoe akeliger en ongezelliger het ergens was, hoe gelukkiger hij leek. Daar stond hij op het voorerf, vrolijk naar haar te gebaren.

‘Kijk!’ riep hij. ‘Gramma is weer ontsnapt!’

Emmetts moeder, Missus Harriet, zat op de veranda voor het huis met haar gezicht naar de zon. Haar rolstoel – van voor het Territory en al zo lang in bruikleen van Doc Almena – dat Nora vond dat je het intussen wel eigendom kon

noemen – was uitgegroeid tot een waar monster. Aan alle kanten staken er rietkrullen uit het vlechtwerk van zijn rug. Waar ze degene raakten die hem toevallig duwde, deden ze bloed vloeien. De formidabele roestige voorwielen gaven het krenghet aanzien van een triest overblijfsel uit het leger van de farao. De huidige wagenmenner – zestig inmiddels, misschien nog wat ouder, en nog altijd dezelfde dragonder als toen ze uit Kansas was vertrokken om bij hen te komen wonen – was twee jaar eerder verlamd geraakt door een beroerte. Wat haar overigens niet had beroofd van haar wil of onwil, maar in elk geval wel van het vermogen om er lucht aan te geven.

Toby reed het oude mens zorgzaam achterwaarts de keuken in, waar Josie in een koekenpan de verbrokkelende maiskoekjes met een spatel verder aan gort hielp te midden van de gebruikelijke ellende: angebrande eieren en rook, en een breed openstaande oven die een helse hitte de keuken in braakte. Twee broden, die 's nachts hadden staan rijzen, puilden over hun bakblik als rondborstige hoeren over de balustrade van een overloop. De aanblik ervan joeg een flits van paniek door Nora heen. Ze had het deeg gisteravond in een optimistische bui gekneed, toen ze de oren nog gespist hield voor Emmetts wielen op het pad – toen ze nog rekende op alles wat water mogelijk maakte, een volle kroes, schone was, misschien zelfs een bad – en nu lagen ze daar: twee opgeblazen fouten die het hele huishouden niet één, maar twee koppen dicht bij de bodem van de emmer hadden gebracht.

Nog geen zeven uur 's ochtends en ze stond al tegen Josie te tieren.

‘Had ik niet gezegd dat je dat brood moest bakken?’ In één snelle beweging smeet het meisje de bakblikken in de oven en trapt de deur dicht. ‘En had ik niet gezegd dat je Missus Harriet nooit op de veranda mocht laten staan? Mensen gaan hier dood van de hitte.’

Josie keek ontzet. 'Ik zou d'r nooit buiten laten staan, ma'am, ze moet weer ontsnapt zijn.'

'Hou goddorie op met liegen.'

'Ze doet het steeds, Mama,' merkte Toby op. 'Ze wacht tot niemand het ziet.'

'Met leugens maak je gaten in de hemel, Toby, en dan vallen alle engeltjes eruit.'

'Met "goddorie" zeggen ook.'

'Kijk.' Het gezicht van haar schoonmoeder gloeide rond de wenkbrauwen. 'Ze heeft een zonnesteek.'

Josie haastte zich om het voorhoofd van de oude dame af te vegen. 'Mag ik haar wat water geven?'

'Het zal wel moeten, ja.'

'U moet niet steeds ontsnappen, Missus Harriet.' Haar bezorgde gezichtje stond streng. 'Door u kom ik nog in de penarie.'

Van het beetje dat ze afmat was de emmer goddank niet veel leger geworden; er was nog zoveel dat de schep van de soeplepel onderstond, nog zoveel dat er een slokje inzat, voor iederen een misschien, misschien ook voor haarzelf.

'Hoeveel is er nog in het koelhuis?'

'Dat weet ik zo niet, ma'am.'

'Dan geef je haar maar niks meer tot je daarachter bent!'

Haastig greep Josie haar hoed. Ze had 'reuzespijt, ma'am'; ze had altijd reuzespijt en er waren ontelbare voorvallen om reuzespijt van te hebben. Josie had de lichtbruine ogen en het brede voorhoofd van Emmetts wijdvertakte Schotse familie. Haar wangen en hals zaten onder de sproeten die na een halve tel in de zon al obsceen roze opgloeiden. Een drietal gleufjes groef zich in op de brug van haar neus zodra ze maar enigszins onder druk stond, en Nora begon medelijden te krijgen met die hardwerkende lijntjes. Het was nauwelijks de moeite om zich tussen de vermaningen door terug te trekken.

In de gang streek het meisje in het voorbijgaan over Toby's stekelhaar. Hij greep haar hand en zei op wat hem een fluistertoon leek: 'Mama vindt de pootafdrukken niet gespleten. Ze vindt het helemaal geen pootafdrukken.'

Josie boog zich naar hem toe. Donkere strepen ladderden de rug van haar jurk: een zeldzaam teken van sterfelijkheid, Josie die zweette. Je zou zeggen dat ze menselijk was. 'Waar vind jij ze op lijken?' zei ze. Ook al in de veronderstelling dat ze fluissterde. Zij dacht dat Nora het lichte schouderophalen van Toby niet zag, of hoe Josies haar en zijn stoppelige voorhoofdje elkaar raakten.

'Op pootafdrukken,' zei Toby.

'Nou, dan zijn het dat. Wat we met het hart zien is vaak veel echter dan wat we met de ogen zien.'

En na die diepzinnigheid te hebben geventileerd ging ze dan eindelijk op weg. Toen haar belachelijke hoedje met die dikdoenerige stoffen zonnebloemen erop even later langs het raam deinde werd de verleiding Nora bijna te machtig. Eén luik opengooien en het ding was van haar hoofd gemaaid. Maar misschien sloeg ze dan ook de bezitster van de hoed tegen de vlakte of, Nora's goede geluk in aanmerking genomen, vierkant buiten westen. En dan ging de rest van de dag op aan een hoop consternatie en verwijten, de verspilling van water om haar bij te krijgen, de verspilling van tijd om de dokter te halen, de verspilling van tranen bij het oplappen van dat bleke voorhoofd. En hadden ze gisteravond hun portie hechtingen niet gehad?

Nora begon weer te rekenen. Hier zat nog twee, misschien tweeënhalve kop water in. Als ze in de stad in elk geval één blaas vulde en nog wat uit de regenton kookte zou de emmer weer bijna halfvol zijn. Ze hadden het wel met minder op een dag gedaan. Voorlopig moest ze zich alleen zelf niks aantrekken van de dorst, wat stukken makkelijker was als ze anderen niet hoefde zien drinken.

Misschien had je er donder op kunnen zeggen dat Toby nu aan kwam zetten. ‘Ik heb dorst.’

‘Wil je water?’

‘Nee, Mama. Ik weet dat je d’rover inzit.’

‘Er is nog wat koffie.’

Hij trok een vies gezicht. ‘Die is twee dagen oud!’

Toch ging hij op zijn tenen staan om in de pot te kijken.

‘Zijn we het nou eens over die sporen, Tobe?’

‘Ja, ma’am.’

‘Toby.’

‘Nou ja, Pa zou me wel geloven.’

Daar twijfelde ze niet aan. ‘Dan laat je ze hem toch zien als hij terug is?’

‘Dolan zegt dat-ie nooit meer terugkomt.’

Hij klapte de koffiepot dicht en brak twee stukken maisbrood af, eentje voor hemzelf, eentje voor Gramma. Elk zweempje vergevingsgezindheid dat sinds de vorige avond in Nora was gevaren, vervloog. Je kon smeken of dreigen wat je wilde, je kreeg de jongens niet aan het verstand dat je je mond niet voorbij moest kletsen met Toby in de buurt. Niks ontging hem. Hij hoorde alles en piekerde altijd, en vooral als hij er niet naar uitzag. Hij is opmerkzaam, had ze hun gezegd, zoekend naar een diplomatieke manier om het uit te drukken... opmerkzaam. Ja, opmerkzamer dan zij allemaal: opmerkzamer dan Papa, opmerkzamer dan Josie, zelfs opmerkzamer dan Dolan, die naar hij zelf dacht het toonbeeld was van opmerkzaamheid, die naar hij zelf beweerde zo opmerkzaam was als de Griekse dichters, in feite, in staat om alles voor de hele county op te merken en graag bereid om je er alles over te vertellen. Nou, dit kreeg je er dus van als ze hun kleine broertje doorlopend onderschatten: hij had de hele heisa gisteravond gehoord. Het had hem zo’n schrik aangejaagd dat het al zijn andere angsten ook weer tot leven had gewekt, met de gespleten hoeven en alle duvelstoestanden waar die voor stonden voorop.

‘Missus Lark!’ Ze was zo diep in gedachten dat de voortijdige terugkeer van Josie haar bijna zou ontgaan. Die schoot nu met hoed en al langs het raam en verscheen even later verwilderd in de deuropening. ‘Missus Lark! D’r zit iets in het koelhuis.’

‘Daar.’ Josie trok aan haar arm. ‘Ziet u wel?’

Het lage koelhuis stond tussen de dwergeiken helemaal achter op het erf en er was met al dat gebladerte helemaal niks van te zien op wat lichtflitsen na waarvan Nora aannam dat ze van het zonbeschenen tinnen dak kwamen, en een strookje van de deur, die lichtjes zwaaide aan zijn hengsels, eerst open, dan weer dicht, waarbij hij zwak klepperend tegen de stijl ketste.

‘Wat dan?’

‘Geen idee, ma’am. Er zit iets tussen de deur.’

‘Maar is het een man of een...’ Ze bedacht zich op het nippertje. ‘... dier?’

Het was al te laat. ‘Beest,’ zei Toby. Hij stond doodstil in Josies armen, in zijn hele doen en laten eerder een door de bliksem getroffen straatjochie uit een romannetje dan een echt kind, waardoor Nora’s onbehagen omsloeg in volwassen irritatie.

‘Als het aan jullie twee lag zaten we bij Herschels mannetjes op de maan,’ zei ze.

Ze greep het geweer van achter de keukendeur en beende zonneblind het erf over. Twee martelende stroompjes zweet gleden langs haar ribben omlaag. Ze kon ze allebei duidelijk voelen, en zichzelf al even duidelijk ruiken ook, een overbodige vingerwijzing naar hoe lang dit huishouden al ongewassen ging.

Het koelhuis was een hopeloos gedrocht uit hun begintijd:

een halve koepel van zongedroogde klei die een reeks mislukte dakconstructies had gedragen voordat Emmett er ten langen leste maar deze kierende tinnen platen op had gelegd die het doel van het bouwwerk goeddeels tenietdeden. De deur, die in zicht kwam toen ze om de *huerta* heen liep, stond inderdaad open. Er lag iets tegen de stijl. Wat kon ze niet goed zien. Maar van hieraf leek het een laars.

‘Hé daar!’ Ze spande de haan. ‘Langzaam naar buiten komen, je bent erbij.’

Het was natuurlijk een man. Indringers waren dat altijd. Vrouwen – zelfs de indiaanse – waren zo netjes om aan de deur te komen. Maar tuig zag je alleen terwijl het in overtreding was: als het boven de stal lag te slapen, met handenvol eieren de benen nam naar het bos, of – één keer – een van Nora’s schapen molesteerde. Keer op keer had ze haar stem en haar aanleg strak weten te houden, al wist ze donders goed dat ze banger was voor die lamzakken dan zij voor haar, een feit dat maar al te waar was gebleken bij die ene gelegenheid dat Rob zo’n zwerver had getroffen. Een klein mannetje met een snor zo goor dat die groen leek, was uit hun gammele kippenhok tevoorschijn gekomen, had Nora koud en nors aangestaard en was vervolgens op haar afgekomen alsof het geweer dat ze op hem richtte een bosje bloemen was. Maar toen Rob met veel misbaar kwam aanstormen van ergens achter haar, was die smerige kleine schoft ’m gepeerd. Ze had nog nooit zo’n miezerig ventje zulke grote sprongen zien maken.

Maar dit was anders. Rob was er niet. Die was in de stad. Die zou niet bijtijds opduiken om deze smeerlap te verjagen. Nou was het alleen zij met haar geweer – waarvan ze hoopte dat het niet ontladen was sinds ze voor het laatst had gekeken – tegen de eigenaar van het schoeisel waar de deur van haar koelhuis tegenaan bonsde.

Ze probeerde het nog eens. ‘Er is hier niks te halen.’ En toen: ‘Ik kan je wat te eten geven als je naar buiten komt.’

Dat had Desma wel kunnen waarderen. Volgens een plaatselijke legende was er op een snikhete middag een stoffige schurk uit de woestijn komen aanstropelen die Desma bij het wassen van haar linnengoed had verrast. Hij was pezig en vel over been, en zag eruit alsof de dingen die hem in de woestijn waren overkomen zijn verdiende loon waren geweest. Dus toen hij op zijn knieën smeekte om een slok drinken zei Desma alleen: 'Even wachten, zie je niet dat ik bezig ben? Gewoon even geduld, dat ik afmaak waar ik mee bezig ben, mister, en dan ben jij aan de beurt.' En ze ging kalmpjes door met haar lakens en haar wasbord tot de vent dood neerviel. 'Het was niet m'n bedoeling om 'm te vermoorden,' was het enige wat ze er achteraf over te zeggen had, 'maar ik had alleen nog dat kleine beetje water, en dat had ik nodig voor de was, en eerlijk gezegd, zoals hij eruitzag zou je d'r nog geen spog aan verspillen.'

Maar zelfs de belofte van voedsel kreeg dit raadselachtige obstakel niet in beweging. Minuten gingen voorbij. Nora hield een hand boven haar ogen en keek om naar de veranda. In de schaduw had Josie haar zoon nog steeds in een wurggreep.

Er zat niks anders op dan voorwaarts te gaan. Een paar stappen brachten het voorwerp in het zicht: geen laars, eerder een leren zadelriem, versleten als de pest maar niks bijzonders en op zijn kant, zodat de gesp het licht ving. Ze gaf de deur een zetje met haar voet en er gaapte een driehoek zonlicht op de vloer van het koelhuis. Ze bezag de gebruikelijke rataplan; de worsten in eeuwige wenteling aan hun haak, de blikken en weckpotten opeengepakt op de plank achterin, de dansende stofjes die uiteindelijk samenklonterden tot vliegen, en even leek er niks van zijn plaats. Toen sloeg een zurige vlaag whiskey en bederf haar in het gezicht en zag ze het: ergens die nacht was de plank het dichtst bij de deur van de muur gekomen en was er een hele vracht flessen en potten aan diggelen gegaan.

Voordat haar blik op de regenton viel zag ze het deksel op de grond liggen, en ze hoefde niet eens te kijken om te weten dat de ton zelf op zijn kant lag.

Er vlak voor lag het karkas van een kleine, uitgedroogde vogel.

Het water, Mama, zei Evelyn. Het is weg.